

het resoluut een Europese bril draagt, laat Groupov ook plaats voor elementen uit de Afrikaanse cultuur. Het zijn vooral deze Afrikaanse stemmen die op de scène rechtvaardigheid eisen voor die 'één miljoen keer een dode'. De voorstelling heeft ondertussen de hele wereld afgereisd, om voor de laatste keer te worden opgevoerd op 9 april 2005 in Luik, in het Théâtre de la Place, waar het ook in première was gegaan. In Frankrijk waren er pogingen tot censuur omwille van de verantwoordelijkheden waar de voorstelling op wijst. Intussen zijn er een film en een dvd over de voorstelling in de maak en bereidt het gezelschap zich voor op een deelname aan het festival van Avignon met een nieuw stuk: *Anathème*, over het intrinsieke geweld van religieuze teksten.

Onder de vele auteurs die aan dat project meewerken zit ook Jean-Marie Piemme. Zijn teksten hekelen op een briljante manier een samenleving die wordt gedomineerd door het geld en de media. Sinds zijn eerste stuk, *Neige en décembre*, geschreven in 1986, ondervraagt Piemme narratieve en theatercodes. Hij schetst de ontmenselijking van een materialistische samenleving door in te grijpen op het statuut van het personage, dat zich in een schijnwereld bevindt, bijvoorbeeld in *Commerce Gourmand* en *Le badge de Lénine*. Gaandeweg, en zonder zijn kritisch perspectief te verliezen, richt hij zijn theater op de problematiek van de identiteit (*Pièces d'identité*), om nadien weer aan te knopen bij politieke thema's zoals de geschiedenis van links in België (1953). Zijn schrijftocht voert hem ook telkens weer naar de tegenstrijdigheden die het menselijk individu kenmerken en die een vruchtbare voedingsbodem voor extreem-rechts vormen (*Les forts, les faibles* en *Café des Patriotes*). In zijn recentere stukken (*Toréadors*) worden de dialogen feller, en worden ook het ritme en de satirische slagkracht opgedreven. Zijn nieuwste stuk *Boxe* gaat volgend seizoen in première in het Théâtre National in Brussel.

Vormexperimenten

Er is in Franstalig België weinig vormelijk onderzoek naar de raakpunten tussen theater en nieuwe technologieën. Het werk van Collectif MéTAmorphoZ is in dat opzicht nochtans erg interessant. Dit gezelschap biedt onderdak aan kunstenaars uit verschillende disciplines (video, beeldende kunsten, scenografie, theater, zang, ...) die de vraag van Groupov uit de jaren tachtig opnieuw opnemen: hoe met theatrale middelen over onze hedendaagse wereld spreken? Het gezelschap, dat van start ging in 2001, gaat ervan uit dat

we leven in een technologische samenleving die ons dagelijks leven bepaalt, tot onze manier van kijken, denken en voelen toe. Collectif MéTAmorphoZ beseft als geen ander dat we in een nieuwe eeuw leven. Voor hen betekent dit dat de dreiging van een catastrofe heeft plaatsgemaakt voor de catastrofe zelf. Het collectief weet daarbij relevante vragen op te werpen over een heden zonder een teleologische horizon.

De productie *Métamorphoses* (van Alain Cofino Gomez, Guy Van Belle, Laurent d'Ursel), gecreëerd op het festival van Mons in maart 2005, aanvaardt dit fundamenteel verlies en stelt vragen over de plaats van het sacrale en onze verslavingen. Maar tegelijk worden er ook vormen gebruikt die leiden naar onverwachte paden, en die de kaders van onze perceptie ondergraven. Zo wordt de toeschouwer welkom geheten door De Mond, een personage zonder lichaam. Deze elektronische stem wordt gestuurd door een computer die de negatieve connotaties tracht te weerleggen die elektronische media oproepen. Het scènebeeld omvat letterlijk de toeschouwer, die zich kan verplaatsen zoals hij wil. De toeschouwer draagt een helm-ontvanger waarmee hij naar verschillende door acteurs gesproken teksten kan luisteren. Op de muur zijn videobeelden van de acteurs te zien. In het midden van de scène is het publiek getuige van een performance, terwijl de camera onafgebroken het publiek en de acteurs registreert en op een scherm projecteert. Dit werk van Valérie Cordy situeert zich op het snijpunt tussen theater, installatie en performance. Door een zeer beheerste interactie, mengen technologische elementen zich met de stem en het lichaam van de acteurs. De steeds veranderende soundscape speelt in deze voorstelling ook een belangrijke rol. Collectif MéTAmorphoZ probeert, naar eigen zeggen, met *Métamorphoses* een impressionistisch statement te maken in de 21e eeuw. Het collectief wil hiermee de zintuiglijke verdichting voelbaar maken die voortkomt uit de verschillende vormen van recente mediatisering. We werden niettemin vooral geraakt door één element dat hun werk steeds opnieuw kenmerkt: in het verloop van de voorstelling komt er een tegenstrijdigheid aan het licht tussen de wijsheid van de technisch gemoduleerde blik, en de beperktheid van wat er te zien valt. Het is net alsof het collectief, onder hun aanklacht van consumentisme en identiteitsverlies, een nog veel dieperliggende malaise heeft aangeraakt, die de werkelijke motor is van het voorgestelde experiment. Dit werk, dat voortdurend diverse expressievormen tegen elkaar afweegt, lijkt te suggereren dat het vandaag onmogelijk geworden is om een brandpunt te vinden.

Mariane Cosserat, Les Bains::connective

Het Franstalige theater kan eigenlijk niet gedefinieerd worden op basis van het taalgebruik. Net als in het Vlaamse theater heb je verschillende stijlen, hypes en bewegingen die heel anders kunnen lijken als je ze naast elkaar zet, maar evengoed binnen het Europese veld heel veel gelijkenissen vertonen.

Het Franstalige theater heeft met het Franse theater een geschiedenis gemeen, en het werkerende gebruik van gelijkaardige theatervormen. Ook de vorming van de acteurs is

vergelijkbaar. Uiteraard bestaat er een grote beïnvloeding tussen Frankrijk en België, maar dat werkt niet in één richting. Esthetisch gezien zou je het Franstalige theater in België evengoed aan het Franse als aan bepaalde andere theatervormen kunnen koppelen. Het is makkelijker om een stijl als de Ballets C. de la B.-school af te lijnen, en die school als voortrekker te definiëren, hoewel deze stroming natuurlijk ook de sporen draagt van een Europese, min of meer radicale theatertraditie waarin bepaalde persoonlijkheden een

belangrijke rol hebben gespeeld.

Het Italiaanse theater en andere theatervormen op andere plekken lijken misschien evenveel gelijkenissen te vertonen, zonder daarom noodzakelijk de taal te delen. In zo een vergelijking moet je rekening houden met meer parameters dan enkel de gemeenschappelijke taal, om tot een identificatie van mogelijke beïnvloeding te kunnen komen. Meer dan over één enkele invloed, zou ik spreken over een gemengde invloedzone.

[EVC]